

KomBo

Kommunikationsstöd i boende
och daglig verksamhet

www.akktiv.se

Idag är vi

- Gunilla Thunberg
 - Leg logoped, Docent
 - Projektledare
 - Son inom LSS
- Helen Göransson
 - Pedagog, lång erfarenhet LSS
 - Central i arbetsgruppen KomBo

Dart – specialistenhet för kommunikationsstöd och digital delaktighet

		
Utredning	Utbildning	Forskning
Vi utreder och provar ut hjälpmedel	Vi håller kurser och handleder	Vi driver och medverkar i projekt

<https://www.vgregion.se/ov/dart/>

Fria resursen: bildstöd i vården, bildsamt- samtal om våld, samtalsmatta, fria webbresursen www.bildstod.se

KomBo

Vilka har vi varit mer? Samarbetsparter i KomBo

- Dart specialistenhet för kommunikationsstöd vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset
 - Förbundet Autism
 - Riksförbundet för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning
- OCH
- Vuxenhabiliteringen vid Habilitering&Hälsa i Västragötalandsregionen
 - 4 kommuner: Skellefteå, Eslöv, Skärholmen och Kungälv
 - Assistansanordnare: JAG assistans
 - Hammarlyck Rehab AB – privat utförare i Linköping: kommun och NyTida AB
 - Maria Krafft Helgesson Mariposa AB – privat (digital) utbildare AKK

STÖD AV ARVSFONDEN

Innehåll idag

	Varför KomBo?
	KomBo-utbildningarna
	Webb-resurserna på www.akktiv.se
	Resultat: Utvärdering och forskning
	Nysläppta utbildningar – samverkan Yrkesresan

Kort om KomBo

Denna film finns att se
textad på [aktiv.se](https://www.akktiv.se)

<https://www.akktiv.se/utbildning/for-assistent-eller-personal-pa-boende/>

Varför KomBo?

- Kunskap om kommunikation och AKK-Alternativ och kompletterande kommunikation i LSS ojämna och låga
- Flera svenska rapporter visar detta (Socialstyrelsen, IVO, FUB, Autism Sverige)
- länkat till missförhållanden och utmanande beteende
- Rätten till AKK måste tillgodoses – är ingen valbar metod
- Intresseföreningarna har uttryckt behov av kommunikationsinsats till LSS-personal

Forskning: Insatser till personal effektiva

- När personal fick utbildning och handledning i kommunikation ökade interaktionen mellan personalen och brukarna
- Efter utbildning till personal i boende för vuxna ökade användning av responsiv kommunikationsstil, och AKK
 - Möjlighet för personalen **att öva själva och få återkoppling** lyfts fram som framgångsfaktorer

(Hong m fl., 2014; Zoder-Martell m.fl. 2014; van der Meer, 2017) .

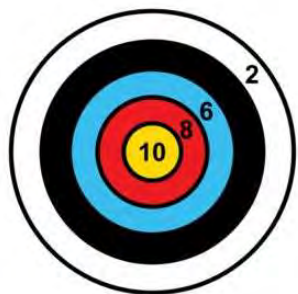

Forskning: AKK-insatser till vuxna ökar delaktighet – det är inte ”kört”

- AKK ökar kommunikativ delaktighet
- Fler kommunikativa initiativ och mer respons
- Generaliseringseffekter till andra situationer och personer

(Andzik & Yun-Ching, 2021; Holyfield m fl., 2017).

Mål KomBo

- Säkerställa att personer i LSS får sina kommunikativa rättigheter tillgodosedda.
 - Tyngdpunkt vuxna, men också korttidsboenden och barnboende.
- Höja grundkunskapen om evidensbaserade kommunikationsstrategier och AKK hos kommunikationspartners: personal och närstående.
 - höja medvetenheten om samband med utmanande beteende – minska dessa!
- Ta fram kommunikationsstödjande material för att öka kommunikativ tillgänglighet – skapa kommunikativ miljö

Implementering Vi är med – och andra viktiga projekt t ex Bildsamt

- Treårigt avslutat arvsfondsprojekt
- Inriktning flerfunktionsnedsättning
- Flera i KomBo var med
- **Mycket fint metodpaket på NKAs hemsida-bra saker på tidig nivå:**
<https://anoriga.se/viarmedpaketet>

AKKtiv – programmet Evidensgrundat koncept

- Evidens kring kommunikationsinsatser – kärna i alla AKKtiv-insatser:
 - Strategier för att öka samspel
 - AKK-verktyg
- Kunskap/evidens om hur vuxna bäst lär sig/förändrar beteende
- Kunskap/evidens implementering t ex chefs roll

Så här jobbar vi – hållbar modell utifrån evidens

1 Vägledare		De redan mest kompetenta i kommunen/verksamheten utbildas till KomBo-vägledare 4 dagars utbildning
2 KomBo		Grupper av personal i boende eller DV går KomBo utbildningen – leds av vägledare Inom assistans och habilitering blir det nätverken kring brukare/pat Kick-off 3 tim+ 6 x 2 tim+uppföljning.
3 webbstöd		Ny personal – frånvarande personal + ALLA- VEM SOM HELST Kommunikationspartnerskolan NYA Fria digitala resurser www.akktiv.se

KomBo

Vägledarutbildningen 1+2+1

För professioner/personer som har grundkompetens. De duktigaste på AKK i verksamheten!

- Dag 1 **Digitalt** AKKtiv-konceptet – grundläggande teori
- Dag 2-3 **på plats** på Dart – vägledarrollen i fokus – olika pedagogiska övningar samt AKK –
- Dag 4 **Digitalt** redovisning av uppgifter: Filminspelning samt Planering av kommande utbildning i verksamheten

Fortsatt stöd och utveckling

Lösenord till vägledarsida på aktiv.se

Fortsatt stöd: Nätverksträffar, FB-sida, påbyggnadsutbildningar:
flerspråkighet, målsättningsarbete, flerfunktionsnedsättning

KomBo

KomBo – 3 pelare och 7 teman

Evidenspaketets 3 pelare

- Responsiv kommunikation – vår kommunikation som partner – förväntansfull väntan
- Miljömodifierande strategier i vardagen– rigga för mer kommunikation!
- Mångsidigt stöd-AKK

KomBo

	1. Tema: Kommunikation Kommunikation och kommunikativa funktioner Kommunikativt tillgänglig miljö och rättigheter
	2. Tema: Kommunikationsutveckling Kommunikationsutveckling – en trappstegsmodell Övning i att se på vilket steg i trappan en person befinner sig
	3. Tema: Kommunikationspartner Strategier för att locka fram kommunikationen – uggla och räva Att vara kommunikationspartner till någon i affekt
	4. Tema: Alternativ och Kompletterande Kommunikation Vad är Alternativ och Kompletterande Kommunikation och för vem? Hur AKK bli en naturlig del av arbetet
	5. Tema: Kommunikation i motiverande aktivitet Motiverande aktiviteter för att locka till kommunikation Kommunikationspartners roll – lekfullhet
	6. Tema: AKK-verkstad Ordförråd – vilka ord behövs och till vad? Skapa eget material. Ta gärna med egen dator eller surfplatta.
	7. Tema: Hur får vi det att fungera i vardagen Den viktiga reflektionen Hur vi sätter mål för kommunikation och delaktighet
	8. Uppföljning Repetition Uppföljning av hur kommunikationen har förändrats—generellt och individuellt

KomBo är en resa

Kommunikation

Kommunikationsutveckling

Kommunikationspartner

AKK- Alternativ och kompletterande kommunikation

Kommunikation i motiverande aktivitet

AKK-verkstad

Hur vi får det att fungera

Uppföljning

KomBo

KomBo-kartor – för att underlätta samtal oavsett om man har tal eller inte!

AKKtiv KomBo samtalskarta: Kolla på fotboll

För info om symbollicensen: <https://www.vgregion.se/ovidart/licensen>
Detta bildstöd är skapat via www.bildstod.se

Forskning visar:

- ÖKAR kommunikation och tal – även för talande personer
- Samtal i fokus - inte bara information
- Bildstöd uppfattas inte som barnsligt eller kränkande när vi använder dem!

AKKtivs webbresurser – viktigt stöd www.akktiv.se

🔍 Sök på webbplatsen

Utbildning 📖

Kommunikationspartnerskola 🏫

Verktysboden 🔑

**AKKtiv – för dig som
kommunikationspartner**

Implementering – chefens viktiga roll

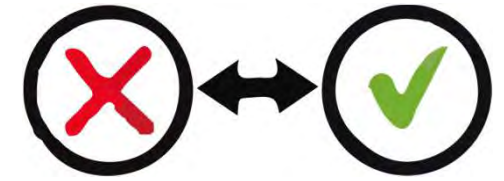
- All forskning visar att chefens roll är central.
- Vi har därför tagit fram
 - Särskild chefsinformation om KomBo inför att ta beslut om eller starta KomBo
 - Chefsmanual att använda under genomförandet av KomBo i ett arbetslag/enhet
 - Stegvis upplagt stöd tillfälle för tillfälle med tyngdpunkt på praktiska arbetsuppgifter
- Chefen deltar i sin verksamhets första KomBo-utbildning – därefter tf 1,7,8

KomBo-ansvarig – chefens och vägledarnas förlängda arm

- En engagerad medarbetare i den aktuella arbetsgruppen med:
 - intresse och engagemang
 - Förtroendekapital
- Uppgifterna oftast:
 - Se till att det funkar praktiskt
 - Förbereder material mm
 - Påminner o peppar gruppen

Faktorer av betydelse för framgångsrik implementering av nya metoder

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/verksamhetsutveckling/implementering/lyckas-med-implementering/>

- **Kompetens hos medarbetarna**

- Att de får kunskap och handledning – ev har grundkompetens – så att metoden verkligen kommer till användning. BARA utbildning otillräckligt för flertalet.

- **Stödjande organisation – klimat**

- En positiv inställning till nytänkande och förändring. Återkoppling kring hur metoden fungerar. Att det finns resurser för ev inköp, ledigheter, samordning.

- **Effektivt ledarskap - transformellt**

- **AVGÖRANDE!** Därför viktigt att chefen är involverad i KomBo-insatsen! Tydliggöra roller och ansvar, tilldela uppgifter, hantera motstånd, lösa problem som uppstår.

- **Metodtrohet och metodens egenskaper**

- Använda kärnkomponenterna på det sätt som avsetts. En metod som är evidensbaserad, lätt att använda och där det blir skillnad då den används går lättare implementera.

KomBo

Hur skiljer sig KomBo från Socialstyrelsens webb-utbildning AKK?

Socialstyrelsens webb-utbildning AKK

- Introduktion 5 x 10-25 min
- Digital – självstudier, men upplägg finns för grupp
- Några övningar finns i arbetshäfte
- Punktinsats –men kan förankras genom att göra i grupp
- Saknar anknytning till aktuell evidens
- Saknar information om aktuella hjälpmedel – begränsning i socialstyrelsens uppdrag

KomBo

- Utbildning 7 x 2 tim + uppföljning 2 tim
- På plats i arbetsgrupp – reflektion i grupp
- skapa kommunikativ miljö – digitalt stödmaterial
- Kommunikationsstöd: strategier + olika AKK - se och använda
- Bygger på evidens kring AKK och lärande: praktik, återkoppling, video + reflektion
- Hållbarhetsbaserad – lär upp vägledare i verksamheten som får uppdatering
- Goda resultat vid utvärdering och forskning

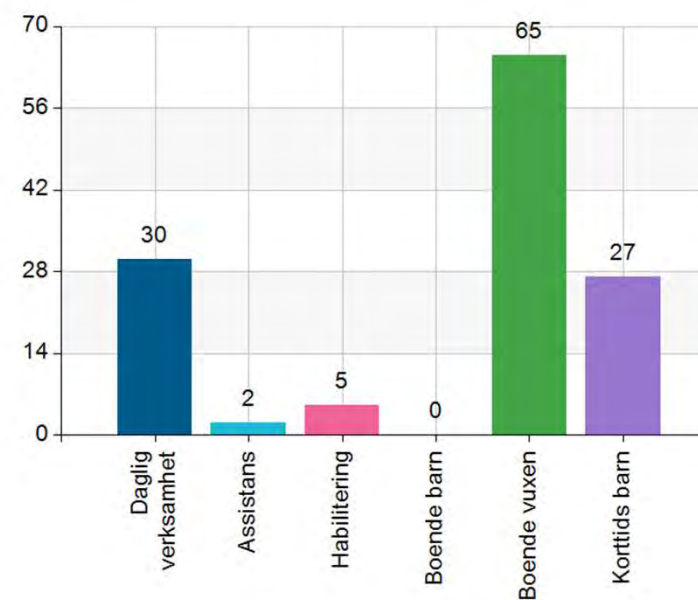

= Bra kombo!

Hur har det gått då?

Svar på 165 utvärderingsenkäter

Verksamhet	Antal	%
Daglig verksamhet	30	23,3
Assistans	2	1,6
Habilitering	5	3,9
Boende barn	0	0
Boende vuxen	65	50,4
Korttids barn	27	20,9
Total	129	100

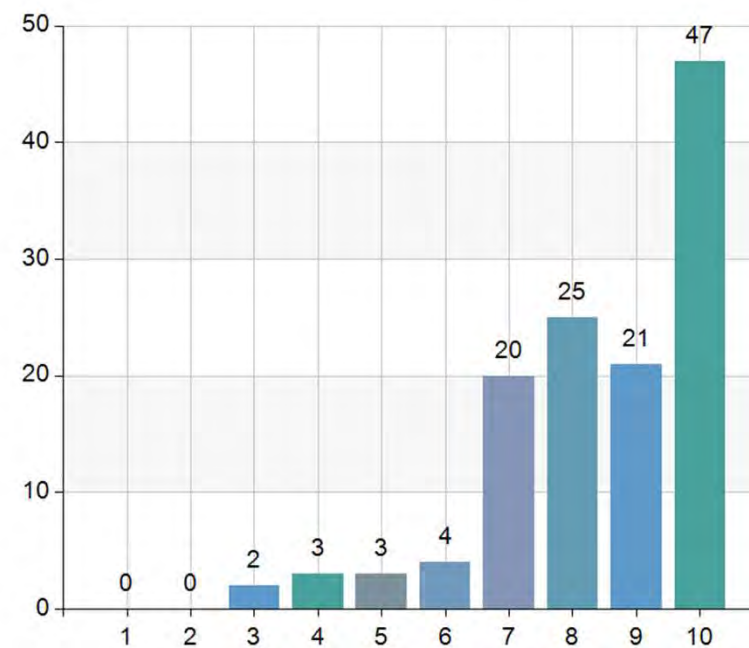

15 påståenden med svar på skala 1=stämmer inte alls , till 5=stämmer helt	Medelvärde	Median
1. Jag fick tillräckligt med information om KomBo innan jag startade.	3,61	4
2 KomBo har känts meningsfullt för mig	4,52	5
3. Jag har fått tillräckligt med utrymme att fråga och diskutera med andra under kursen.	4,46	5
4. Jag har fått tillräckligt med utrymme för egen reflektion under kursen.	4,4	5
5. Jag har uppskattat övningarna vi gjort under utbildningen.	4,38	5
6. Mellanuppgifterna har varit lärorika.	4,05	4
7. Jag har hunnit med mellanuppgifterna.	3,6	4
8. Jag fick kunskap och teori om kommunikation som hjälper mig i min yrkesroll.	4,49	5
9. Jag fick tips/strategier för att vara en stöttande kommunikationspartner som jag kan använda.	4,5	5
10. Jag vet vilka situationer som lockar till kommunikation och kan vid behov skapa sådana situationer.	4,36	4
11. Jag använder fler olika kommunikationssätt/AKK idag än innan KomBo-utbildningen.	4,07	4
12. Jag använder oftare AKK/kommunikationsstöd idag än innan KomBo-utbildningen.	4,11	4
13. Utbildningsmaterialet (sammanfattningar, bildstöd/samtalskortor mm) är/har varit ett bra stöd för mig.	4,36	5
14. Omfattningen av KomBo var lagom.	4,14	4
15. Jag kommer att vilja använda det jag lärt mig.	4,76	5

18. Som helhet skulle jag ge KomBo följande poäng mellan 1 och 10, där 1 är lägst och 10 är högst:

Namn	Antal	%
1	0	0
2	0	0
3	2	1,2
4	3	1,9
5	3	1,9
6	6	3,7
7	27	16,7
8	36	22,2
9	27	16,7
10	58	35,8
Total	162	100

Svarsfrekvens
98,2% (162/165)

Statistik

Medelvärde	8,45
Median	9

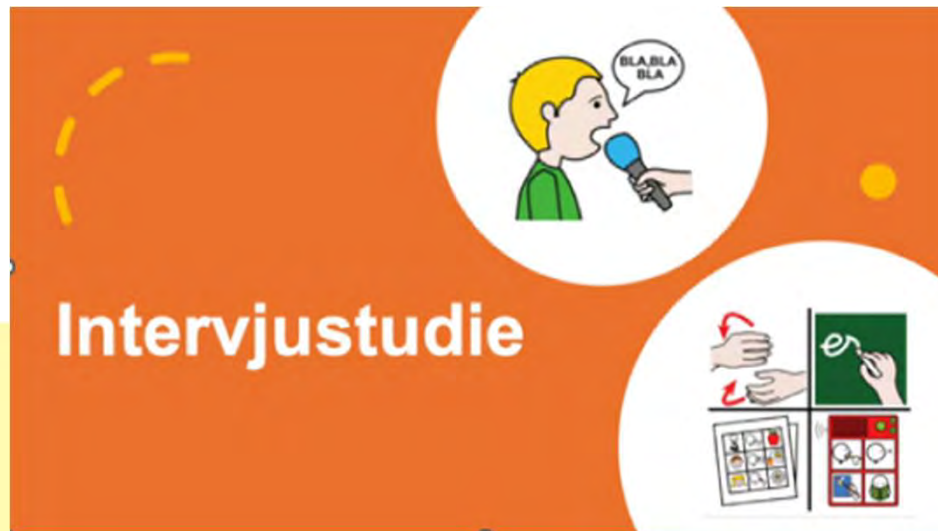
Studier KomBo – 30p magisterarbeten

”Man tänker AKK mycket mer efter utbildningen” – intervjuer med LSS-personal som fått utbildning om kommunikationsstöd

- Intervjuer med 8 personal i fyra kommuner
- Tematisk analys: 3 huvudteman

Chefers och brukares uppfattning om personalens kommunikation i boende och daglig verksamhet i samband med utbildningsinsatsen KomBo

- Intervjuer med 7 chefer och 5 brukare med Samtalsmatta
- Tematisk analys: 3 huvudteman

Tema 1 Närvaro av AKK i verksamheten

- *”Vi har lärt oss mycket nytt tycker ju jag /.../ just hur man kan använda sakerna [AKK-redskap]. Kommunikation, hör man det så tror man ju ofta bara att det är tal, men det är ju så mycket mer”*

KomBo

Tema 2 Stärka professionens yrkesutövning

”Det har stärkt oss för vi har sett väldigt mycket på det som vi gjort genom åren att dels får man också en bekräftelse på att vi faktiskt inte har tänkt fel, men vi har inte satt ord på det på det sättet”

- *”Det är ju som sagt väldigt bra att se sig själv /.../ hur man kommunicerar, eh ... ja, det här att lyssna, att vänta in, för när vi presenterade det här att vi skulle göra det här [gå KomBo-utbildningen] för våra brukare, då var det en person som sa: ”Ja, för ni behöver lyssna, vänta in oss mer” /.../ att man tar tiden, man väntar in, man lyssnar och man låter personen själv tänka efter, så det har jag känt, tänkt efter lite mer själv för egen del”*
- *”Det gäller ju att ta tillvara på varandras kompetenser /.../ just olikheter är viktiga, för det är det man diskuterar fram tills man får förhoppningsvis saker och ting att bli ännu bättre /.../ det är alltid nyttigt att stanna upp och höra någon annans vinkel /.../ så tänker man till ”Vi provar detta istället”, det är ju så man utvecklas”*

KomBo

Intervjuer med deltagare i KomBo

• Tema 1 Närvaro av AKK i verksamheten

- *”Vi har lärt oss mycket nytt tycker ju jag /.../ just hur man kan använda sakerna [AKK-redskap]. Kommunikation, hör man det så tror man ju ofta bara att det är tal, men det är ju så mycket mer”*

• Tema 2 Stärka professionens yrkesutövning

- *”Det har stärkt oss för vi har sett väldigt mycket på det som vi gjort genom åren att dels får man också en bekräftelse på att vi faktiskt inte har tänkt fel, men vi har inte satt ord på det på det sättet”*
- *”Det är ju som sagt väldigt bra att se sig själv /.../ hur man kommunicerar, eh ... ja, det här att lyssna, att vänta in, för när vi presenterade det här att vi skulle göra det här [gå KomBo-utbildningen] för våra brukare, då var det en person som sa: ”Ja, för ni behöver lyssna, vänta in oss mer” /.../ att man tar tiden, man väntar in, man lyssnar och man låter personen själv tänka efter, så det har jag känt, tänkt efter lite mer själv för egen del”*

• Tema 3 Ökad delaktighet för brukarna

- *”Det är ju otroligt givande att se när polletten faller ner, när man plötsligt kan förklara någonting med AKK”*

KomBo

Intervjustudie med chefer – tre teman

Rätten till kommunikation

GTO

” Vi [har] blivit lite modigare som personalgrupp att vi /.../ Ja, men vi kan fråga personerna [brukarna] mer vad de vill, vad de tycker, vad de tänker om saker och att vi lyfter frågor och de får svara oss och att vi är beredda att möta dom [kommunikativt]”

Ökad trygghet inom kommunikation och AKK

” Det [KomBo] har blivit ja men en jättestor del av vår arbetsmetod mycket vi pratar om hela tiden och sen leder det ju såklart till minskat antal affektutbrott hos de som har de här beteendevikelserna för vi kan på ett annat sätt försöka förstå vad det är de vill förmedla till oss /.../ Arbetsmiljön blir också bättre.”

Ökad professionell kompetens

”/.../ att den gruppen har fått /.../ en gemensam plattform att stå på för vissa var väldigt högutbildade och duktiga, hade jobbat mycket med det [AKK] och andra kanske bara hade nosat lite på AKK och mer fått lära sig i uppdraget i här, liksom i befintlig verksamhet /.../ Så jag tyckte nog att det var viktigt att så där ja, men att alla har samma plattform att stå på, alla hört samma saker, alla resonerat tillsammans och att det var liksom givande på nåt vis”

KomBo

Bild 31

GT0

Citaten är från den nya studien med chefsintervjuer - de kan vara kvar ev - men det viktiga är att ägna tiden fr a åt era egna erfarenheter och reflektioner kring KomBo

Gunilla Thunberg; 2024-04-23T12:53:53.232

Brukarnas åsikter

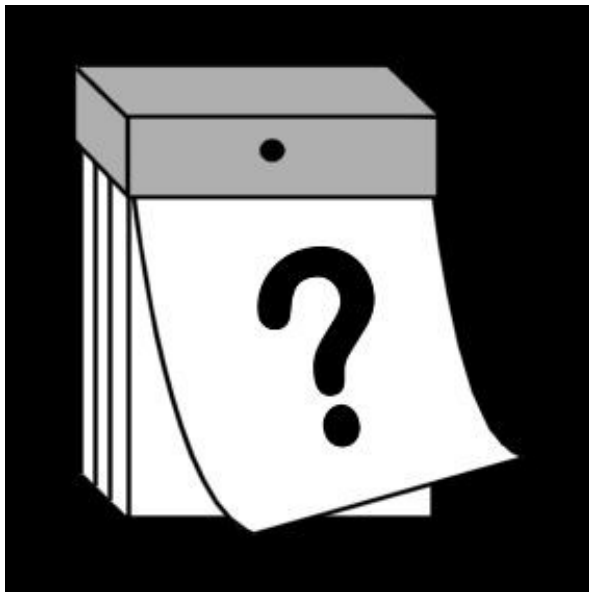
Totalt sett positivt – de flesta kände sig inlyssnade , alla kände sig delaktiga. Flera AKK-sätt användes, men högst svar för bildscheman

Hade varit av värde med större brukarstudie – där de med större behov av AKK också deltog

KomBo

När kan andra utanför projektet utbilda vägledare och börja med KomBo??

- Första annonserade vägledarutbildningen nu fulltecknad – 3 nya inplanerade VT25 i Göteborg och Linköping. Anmäl dig till höstens kurs så får du utskick! Info kommer snart också på www.akktiv.se

<https://www.vgregion.se/ov/dart/aktiviteter/vara-utbildningar/hostens-kurser/>

- Ges också som uppdragsutbildning
- Dart, Hammarlyck, UC Autism ger också själva KomBo på uppdragsbasis 4-8 tillfällen
- Anmäl ditt intresse för KomBo här så får du nyhetsbrev

Ja, men vi har ju satsat på yrkesresan....

- Så bra att ni gjort det!
- Inga motsättningar! Del av samma
- Vi samarbetar och KomBo ska byggas in i yrkesresan – som ju inte endast är en utbildning – utan olika kompetenspaket i olika karriärvisa steg
- Hela yrkesresan LSS kommer att ta några år att utveckla
- KomBo är en hållbar modell som flyttar ut kunskapen till er för att kunna sprida den vidare, upprätthålla och vidareutveckla den!
- KomBo kommer sannolikt också att spridas via det nya Kompetenscentret för IF o Autism som ska inrättas i socialstyrelsens regi

Tack för att ni lyssnat!

KomBo